

Sygn. akt I ACa 307/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Lidia Sularzycka

Sędzia SA – Edyta Jefimko /spr./

Sędzia SO del. – Joanna Zaporowska

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2012 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o ustalenie nieistnienia uchwał Zebrania Przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjętych w dniu 15 maja 2010 r. o nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółdzielni za rok 2009 oraz o nr (...) w sprawie wyborów do Rady Nadzorczej SM (...) na kadencję 2010-2013

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 18 listopada 2011 r. sygn. akt I C 682/10

1. oddala apelację,

2. zasądza od Z. B. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

Sygn. akt I ACa 307/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2011 roku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w pkt I oddalił powództwo Z. B. skierowane przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. o ustalenie nieistnienia uchwał Zebrania Przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjętych w dniu 15 maja 2010 r. o nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółdzielni za rok 2009 oraz o nr (...) w sprawie wyborów do Rady Nadzorczej SM (...) na kadencję 2010-2013 roku i w pkt II zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i wniosków.

W dniu 15 maja 2010 roku odbyło się Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...), na którym podjęto m.in. uchwały o nr(...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Spółdzielni za rok 2009 oraz o

nr (...) w sprawie wyborów do Rady Nadzorczej SM (...) na kadencję 2010-2013 roku. Pozwana Spółdzielnia nie dokonała do dnia 30 listopada 2007 roku zmian w statucie stosownie do wymagań ustawy z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2007 roku, Nr 125, poz. 873). Na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 24 września 2009 r. uchwalono tekst jednolity statutu, dostosowując go do brzmienia nowych przepisów ustawowych. W § 75 nowy statut wskazuje jako najwyższy organ Spółdzielni - Walne Zgromadzenie. Natomiast w sytuacji, gdy liczba członków przekracza 1000, organem Spółdzielni, zastępującym Walne Zgromadzenie stało się Zebranie Przedstawicieli. W dniach 13-16 czerwca 2011 r. w pozwanej Spółdzielni odbyło się Walne Zgromadzenie, zakończone podjęciem uchwały nr(...) przyjmującej zmiany statutu. Od dnia 29 września 2011 r. zmiany te zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości, uznając je za bezzasadne. Ustawą z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2007 nr 125, poz. 873) wprowadzono nowe przepisy kształtujące prawa członków spółdzielni, w tym art. 8³ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, zgodnie z którym walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli, jednakże jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni mieszkaniowej przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części. Celem tego przepisu było zniesienie w spółdzielniach mieszkaniowych możliwości zastąpienia walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, jeżeli zostanie przekroczona liczba członków określona w statucie, a w konsekwencji również likwidacja w tych spółdzielniach zebrań grup członkowskich. Ustawa weszła w życie z dniem 31 lipca 2007 roku, ponadto ustawodawca w jej art. 9 ust. 1 nałożył na spółdzielnie istniejące w dniu jej wejścia w życie obowiązek zmian statutu, nie później niż do dnia 30 grudnia 2007 roku. Z treści art. 9 ust. 2 ustawy wynika, że do czasu zarejestrowania zmian statutów postanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy. Pozwana Spółdzielnia nie dochowała powyższych terminów. Rozstrzygnięcie o zasadności powództwa wymagało dokonania oceny skutków niedokonania przez pozwaną zmian w statucie w wyznaczonym przez ustawę terminie i tym samym legalności działania i podejmowania czynności przez dotychczasowe organy spółdzielni. Sąd Okręgowy uznał, iż z dniem 1 stycznia 2008 roku zebranie przedstawicieli nie przestało istnieć jako organ spółdzielni. Termin przewidziany w art. 9 ust. 1 ustawy nowelizującej do dokonania zmian statutu, należy bowiem zaliczyć do występujących w prawie materialnym terminów porządkowych (instrukcyjnych). Nie zachodzą żadne podstawy do przyjęcia, że powyższy termin jest terminem zawitym prawa materialnego, po upływie którego ustaje możliwość funkcjonowania i podejmowania uchwał przez zebranie przedstawicieli ani też, że zebrania przedstawicieli członków zachowały uprawnienie do działania do czasu zarejestrowania zmian statutu w Krajowym Rejestrze Sądowym tylko w tych spółdzielniach mieszkaniowych, w których został spełniony obowiązek uchwalenia zmian statutu i ich zgłoszenia do rejestracji zgodnie z postanowieniami art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2001 roku. Sąd Okręgowy w pełni podzielił stanowisko, dotyczące wykładni tego przepisu, a wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 310/2009, IV CSK 301/09, Lex nr 577515 i Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 5 marca 2010 r., sygn. I ACa 1234/09, zgodnie z którym zebranie przedstawicieli do czasu rejestracji zmian w statucie pozostaje pełnoprawnym organem uchwałodawczym, a jego uchwały są zgodne z prawem i skuteczne. Ewentualne sankcje związane z naruszeniem przez spółdzielnię obowiązków wskazanych w art. 9 ust. 1 ustawy zostały określone w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Chociaż powód nie sprecyzował *expressis verbis* w czym wyraża się jego interes prawny w ustaleniu nieistnienia wskazanych w pozwie uchwał, to należało uznać, że wytaczając powództwo dążył do doprowadzenia do funkcjonowania spółdzielni zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz wyeliminowania niepewności prawnej. Sąd ma obowiązek z urzędu badania interesu prawnego w każdym stanie sprawy, a interes prawny winien istnieć aż do zamknięcia rozprawy. Na ostatniej rozprawie pełnomocnik pozwanej spółdzielni wskazał, iż spółdzielnia podjęła uchwałę, którą dostosowała dotychczasowy statut do obowiązujących przepisów. W szczególności najwyższym organem spółdzielni zostało Walne Zgromadzenie, jedynie warunkowo (gdy przepisy prawa będą na to zezwalały) dopuszczono istnienie Zebrania Przedstawicieli. Okoliczności te świadczą o braku interesu prawnego w rozumieniu art.189 k.p.c., co także musiało skutkować oddaleniem powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w całości, na podstawie następujących zarzutów:

1 . naruszenia przepisów postępowania w postaci :

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błędne wskazanie jako podstawy rozstrzygnięcia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2010 roku , IV CSK 310/2009, IV CSK 301/09, Lex nr 577515 i Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 marca 2010 r. , sygn. akt I ACa 1234/09, mimo iż powyższe orzeczenia nie stanowią obowiązującej normy prawnej i są wiążące jedynie w konkretnej sprawie ;

- art. 189 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, iż powód nie wykazał interesu prawnego;

2. naruszenia prawa materialnego i norm konstytucyjnych w postaci:

- art. 8³ ust. 1 zd. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1116), albowiem walne zgromadzenie jako organ spółdzielni nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli;

-art. 36 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r., Nr 188, poz. 1848 z późn.zm.) stanowiącego , iż walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni;

-art. 38 k.c. stanowiącego, iż osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i opartym na niej statucie;

-art. 7 ,8, 10 i 178 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z. B. zarzucił również Przewodniczącej składu orzekającego zachowanie, które naruszało porządek konstytucyjny i prawny, nadużycie władzy przez przekroczenie uprawnień i działanie na szkodę powoda i interesu publicznego, poświadczenie nieprawdy i poniżenie konstytucyjnych organów państwa.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Nietrafny jest przede wszystkim zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. W judykaturze przeważa pogląd, w myśl którego strona może powołać się na zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia i zarzut taki można ocenić jako zasadny, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wskazanych w art. 328§2 k.p.c. zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000/5/100 oraz z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07, M. Prawn. 2007/17/930). Podkreślić trzeba , iż nie każda niezgodność sporządzonego uzasadnienia z dyrektywami zawartymi w art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić podstawę podniesienia zarzutu naruszenia tego przepisu, ale tylko braki o charakterze oczywistym albo dotyczące elementów koniecznych, uniemożliwiające całkowicie sądowi drugiej instancji dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził sąd pierwszej instancji do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286 i z dnia 30 września 2008 r., II UK 385/07, Lex nr 741082). Nawet nieprzytoczenie podstawy prawnej rozstrzygnięcia nie uzasadnia samo przez się podstawy zaskarżenia, jeżeli z uzasadnienia wyroku wynika, że sąd zastosował prawidłowo właściwe przepisy prawne (tak na tle dawnego k.p.c. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1957 r., 3 CR 187/56, OSPiKA 1957, z. 2, poz. 36, z glosą M. Lisiewskiego). Wbrew zarzutom apelującego analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku pozwala na odtworzenie motywów , jakimi kierował się Sąd Okręgowy ,

wydając zaskarżony wyrok oraz jakie poczynił ustalenia faktyczne, stanowiące podstawę do zastosowania przepisów prawa materialnego, co musiało skutkować negatywną oceną tego zarzutu .

W ocenie Sądu Apelacyjnego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia zaistnienia takich uchybień procesowych, które mogłyby zostać uznane za przyczyny nieważności postępowania w rozumieniu art.379 k.p.c. Wyliczone w tym przepisie przyczyny nieważności postępowania można podzielić na dwie kategorie. Pierwsza z nich, to przyczyny podane w pkt 1-3, druga zaś obejmuje pozostałe przyczyny wyliczone z pkt 4-6. Pierwsza kategoria przyczyn wiąże się z przesłankami procesowymi, a zatem z okolicznościami, których istnienie lub nieistnienie decyduje o możliwości rozpoznania w określonym postępowaniu danej sprawy przez dany sąd (dotyczą one sądu, stron oraz przedmiotu sprawy), a druga rażącej wadliwości postępowania. Do żadnej z tych kategorii nie można zaliczyć działania sądu , czy przewodniczącego składu orzekającego w postaci dokonania wadliwej wykładni przepisu prawa, który stanowił podstawę prawną wydanego wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 11 października 2007 r., SNO 67/07, Lex 471802 , że za przekroczenie uprawnień przez sędziego nie można uznać błędnej wykładni prawa. Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości odbywa się poprzez działalność orzeczniczą sądów. Sprowadza się ono, najogólniej rzecz ujmując, do stosowania prawa do ustalonych stanów faktycznych. W tym procesie częstokroć najistotniejsze znaczenie ma odczytanie znaczenia określonej normy prawnej i ten etap decyzji wymaga dokonania wykładni prawa, która może narażać największe trudności. Przyczyną tego mogą być niejednoznaczne normy prawne, których odkodowanie za pomocą różnych reguł interpretacyjnych prowadzić może do odmiennych wniosków. Ocena poprawności zastosowanych reguł interpretacyjnych i ich wyniku, a tym samym ocena zgodności orzeczenia z obowiązującymi przepisami prawa następuje w toku sądowej kontroli instancyjnej, ewentualnie przed Sądem Najwyższym przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej, czy też skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Tryb ten jest wynikiem konstytucyjnego trójpodziału władzy. Zgodnie z art. 173 Konstytucji RP Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz, a na mocy art. 175 ust. 1 ustawy zasadniczej Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe sprawują wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej. Podniesiona do rangi konstytucyjnej zasada niezależności sędziego w sprawowaniu swego urzędu (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP) jest jednym z gwarantów niezależności władzy sądowniczej.

Bezzasadne są również zarzuty apelującego , że Sąd Okręgowy wydał zaskarżony wyrok nie na podstawie przepisów prawa , ale orzeczeń innych sądów (Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego w Warszawie). Ograniczenie konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP) może nastąpić wyłącznie w oparciu o przepis ustawy, np. w ramach instytucji pytań prawnych (art. 390§ 1 k.p.c.), która w rozpoznawanej sprawie nie była stosowana. Nadzór nad orzecznictwem sądów powszechnych realizowany przez Sąd Najwyższy w oparciu o art. 183 ust. 1 Konstytucji i art. 1 pkt 1a ustawy o Sądzie Najwyższym ma charakter nadzoru judykacyjnego , w celu zapewnienie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 323/07, OSNP 2009/19-20/267 , postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2009 r. , III SPP 24/09, Lex nr 560870 i z dnia 29 października 2009 r., III CZP 78/09, Lex nr 551877 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98 , OSNC 1999/10/166). Dokonując wykładni art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 roku Sąd Okręgowy w celu poparcia własnych rozważań prawnych, mógł odwołać się do stanowiska judykatury zawartego w określonych orzeczeniach sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, ale nie świadczy to o tym, iż te orzeczenia (a nie interpretowane przepisy prawa) stanowiły podstawę prawną wydanego wyroku.

Naruszenie prawa materialnego będące następstwem błędnej jego wykładni można określić jako nadanie innego znaczenia treści zastosowanego przepisu, czyli polega ono na mylnym zrozumieniu poszczególnego zwrotu lub treści i tym samym znaczenia przepisu lub też tylko terminu występującego w jego treści (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1998 r., I CKN 424/97, OSNC 1998/9/136 i z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 160/01, Lex nr 78813). Sąd Apelacyjny w pełni podziela , dokonaną przez sąd pierwszej instancji wykładnię w art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r., którą należy uznać za dominującą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 303/11, Lex nr 1163189 oraz wskazane w jego uzasadnieniu orzeczenia) i aktualnie już (w związku z uchwałą składu siedmiu

sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., III CZP 84/11, Lex nr 1143508) za ugruntowaną w judykaturze. Celem regulacji zawartej w art. 9 ust. 2 tej ustawy było zapobieżenie paraliżowi dużych spółdzielni mieszkaniowych, zwłaszcza, że termin którym dysponowały spółdzielnie na zmianę statutu był niezwykle krótki, znacznie krótszy niż przy poprzednich nowelizacjach nakazujących jego zmianę. Oczywiście wybór tak krótkiego terminu był działaniem racjonalnym tylko przy przyjęciu wyniku wykładni językowej, tj. że ustawodawca świadomie zrezygnował z sankcji za naruszenie obowiązku zmiany statutu. Zebranie przedstawicieli członków spółdzielni mieszkaniowej, która nie dopełniła w terminie obowiązków przewidzianych w art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. pozostało organem spółdzielni na podstawie dotychczasowego statutu. Za taką wykładnią przemawia także ochrona pewności prawa i bezpieczeństwa obrotu. W tej sytuacji brak było podstaw prawnych do stwierdzenia, że wskazane w pozwie uchwały nie istnieją. Z tej przyczyny jako nietrafne należało ocenić zarzuty naruszenia art. 8³ ust. 1 zd. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, art. 36§1 prawa spółdzielczego, art. 38 k.c. oraz art. 7, 8, 10 oraz art. 178 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Natomiast Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego, że okoliczność zmiany statutu spółdzielni, co nastąpiło już po podjęciu spornych uchwał, miałyby świadczyć o braku interesu prawnego powoda w rozumieniu art. 189 k.p.c. w domaganiu się ustalenia ich nieistnienia. Interes prawny w żądaniu ustalenia należy rozumieć jako potrzebę ochrony sfery prawnej podmiotu, który tej ochrony poszukuje. W sytuacji, kiedy zakres uchybień odnoszących się do elementów tworzących uchwałę jest tak poważny, że istnieją w ocenie członka spółdzielni wątpliwości, co do istnienia uchwały w ogóle, to powództwo określone w art. 189 k.p.c. jest jedyną możliwością uzyskania ochrony prawnej w tym zakresie, ponieważ inny rodzaj powództwa w stosunku do nieistniejących uchwał byłby bezskuteczny. Jednak pomimo istnienia interesu prawnego w żądaniu ustalenia, powództwo wobec braku jego merytorycznej zasadności nie mogło zostać uwzględnione.

Uznając apelację za bezzasadną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu. O kosztach procesu za drugą instancję rozstrzygnięto w pkt 2 wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i § 10 ust. 1 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.)